– A lakás miatt jártak itt?

– Igen. Le tetszik menni a hétvégére Dabasra? Mert nekem Miskolcon van dolgom, és elvihetném kocsin.

– Köszönöm, de nem hiszem, hogy sikerül két napra lemenni.

Nem sikerült. De mikor Jóska hétfőn visszajött, magával hozta Katit a két gyerekkel.

– Tél van, a kertben nincs dolgom, egész hétre jöttünk! – fogadta Kati este, amikor hazajött a kórházból. – Erzsiék már rendbe hozták a szobánkat, ne aggódj.

– Mihályról még nem jött hír?

– Semmi. Szegény Gizka nagymama már nagyon nyugtalan.

– Van pénzed? Miből éltek?

– Mihály után kapok valamit, és otthon van minden, ami kell. Mondom, ne aggódj.

De Tini aggódott. Mégis, ez a hét nagyon kedves volt, és Tini sokszor gondolt rá később is. Kati kijelentette, hogy ő nagyon szeret főzni és főzött is.

Nagyon hamar eljött a búcsúzás napja. Tini úgy érezte, hogy azóta nem süt a nap.

*

– Mi baj, Tini néni?

Ott ültek hárman az asztalnál, ettek és Jóska és Erzsi beszélgettek is, de Tini nem szólt egy szót sem. A fiatalok néha egymásra néztek, és Jóska végre megkérdezte:

– Mi baj, Tini néni?

– Semmi, csak azon gondolkodom, hogyan lehetne elhitetni Katiékkal, hogy engem hamarosan elküldenek valahová messzire, valamelyik fejlődő országba, ahol még a posta sem jár…

– Tessék? Nem értettem.

Kis csönd után Tini újra megszólalt:

– Úgy gondolom, hogy előbb-utóbb le fognak tartóztatni, és ez Katiéknak is árthat. Szeretném ha…

– De miért? – kérdezte izgatottan Erzsi. – Ó, a londoni követség tagjával való beszélgetések miatt? Hiszen mindenki tudja, hogy a

feleségének rákja van, csak az asszony nem. Tini néni nyugodtam megmondhatja, hogy erről beszéltek.

– Nem mondhatom meg, mert az asszony nem tudja – mondta Tini és letette a villáját.

Csönd lett, aztán végre Jóska mondta:

– Én vállalom, hogy ha rákerül a sor, beszélek Katival. De vele elhitetni, ami nem igaz, nem lehet.

– Én is így gondoltam, csak félek, hogy nehezebbé teszem az életét, mint amilyen az enyém.

– Majd vigyázunk.

Tininek az élete mind nehezebb lett, s csak az adott vigasztalást, ha ránézett Jóska nyugodt, komoly arcára, s arra gondolt, hogy ő majd vigyáz.

*

Hűvös korareggel volt, Tini két teli vödröt cipelt a börtönfolyosón végig, s egy pillanatra letette, mert nagyon nehéz volt. Azután újra felvette, s ment tovább, de közben a lerepedezett vakolatról levett egy darabot és alája nézett. Megnyugodott. Nem volt alatta bogár.

Tovább vitte a vödröket. A börtönudvarra érve újra megállt. Valami lágy fuvallat érte az arcát. Mi az? Újra eljön a tavasz? Hol érzett ilyen lágy, meleg, tavaszi szelet? S eszébe jutott, valaha rég, nagyon rég, a budai tüdőszanatórium parkjában, mikor orvostanhallgató gyakornok volt, s ment a főépület felé, a hársfák alatt. Szembe jött egy beteg, sovány, sápadt katona. Patócsy Pali…

Milyen rég volt! Talán nem is ebben az életben. Valamelyik másban. Patócsy Pali. A gróf. A huszárfőhadnagy. A felvidéki üdülőhely temetőjében, a márványmauzóleum alatt…

Felemelte a fejét és még egyszer érezte a meleg, tavaszi szél simogatását. Hát csakugyan eljön a tavasz megint? Ide is? Hányadszor? Negyedszer. Még kétszer kell eljönnie, hogy utána kiléphessen a zárt kapun. Hat évre ítélték sok, hosszú, fárasztó kihallgatás után. A vizsgálati fogságban nagyon rossz volt. Itt már jobb. Minden reggel kiviszi a vödröket, kimossa, és tisztán visszahozza; beteszi a cellákba és átmegy a gombkötőműhelybe. Az ottani munkáért pénz is jár. Jó

lesz akkorra, ha kiszabadul, és valami helyet keres magának. Csak sikerüljön. Legyintett. Nem érdemes ezen töprengeni. Kivitte a vödröket, és amikor tisztán visszafelé hozta, nagyon haragudott magára. Minek volt ez az ellágyulás? Minek gondolkozni egyáltalán?

A folyosó végén, úgy látszik, valami látogatót fogadtak. Valaki lassan jött errefelé egy csoport tisztviselővel, sötét ruha, fehér ing, fekete nyakkendő. Öreg ember. Kicsit már nehezen jár. Csak menne még lassabban, hogy ne érjen el addig, mire ő beviszi a vödröket. Lehajtotta a fejét és sietni kezdett.

– Tini! Hogyan kerül maga ide?

Érezte, hogy valaki megfogja a csuklóját. A vödrök nagy zörgéssel estek a földre. Fölnézett.

Béla volt, nagyon öregen, őszen és remegő kézzel még mindig a csuklóját fogta.

– Az életem mentette meg! – kiáltotta. – Az életemet! És ez a köszönet érte!

– Miniszter elvtárs – mondta valaki, de Tini nem hallotta a többit. Bosszankodott. Most elkésik a gombműhelyből. Béla a csuklójánál fogva vezette, benyitott egymás után több ajtón, míg végre egy üres helyiséget talált.

– Most jöjjön, üljön le és mondjon el mindent!

De Tini azonnal felugrott.

– Elkésem a gombműhelyből, és a vödrök is ott maradtak a folyosón! Én nem tudok semmit elmondani. Beszéljen Miskával, ő mindent tud, ő szokott jönni látogatónapon is. Van telefonjuk.

Már szaladt is ki, és becsapta maga mögött az ajtót. Zúgott a feje. Béla! És miniszter elvtárs! Még neki is bajt okozhat!

Jóskáéknak is megtiltotta, hogy bejöjjenek hozzá, de Miskát, a bátyját megkérte, hogy jöjjön. Jött is mindig pontosan. Ő nyugdíjas volt, neki nem okozhatott bajt, és alapjában véve egészen jól megéltek, mert Mariska szép nyugdíjat kapott a fogolytáborban elhalt első férje után, akinek meglehetős eltett pénze is volt.

Másnap újra hideg szél fújt, de vasárnapra szép lett az idő. Csakugyan megérkezett a tavasz.

*

Eddig sokszor gondolta Tini, hogy legjobb lenne nem megvárni a hat évet, de ma, mikor a tavaszi lágy szellőt újra érezte, erősen kiabált egy hang a lelkében:

– Nem! Nem akarok meghalni! Látni akarom még őket, megsimogatni a kezüket és arcukat, rájuk nézni, a mosolygásukat figyelni. Azért is! Azért is élni akarok!

– Ó, te buta – mondta önmagának visszafelé. – Ó, te buta, hogy miket gondolsz még mindig!

A cellában azzal fogadták, hogy az irodába kell mennie. Fejcsóválva felment.

Mikor jó két óra múlva visszajött, rakosgatni kezdte a holmiját. Az egyik társa megkérdezte:

– Miért csomagol? Nem jön többet a műhelybe? Hová tették?

– Hazamegyek.

– Haza?

– Igen, Azt mondják, tévedés volt.

– Tévedés? Mi?

– Meghalt az az angol asszony, akiről nem mondhattam meg, hogy rákos, mert nem tudta. Most már megmondhattam.

– És ezért volt itt négy évet?

Csak megvonta a vállát, és tovább csomagolt. Hamar elkészült, hiszen nem volt sok elrakni való. A többiekhez fordult.

– Minden jót mindnyájuknak!

Körülvették, megszorították a kezét. Tini meghatva búcsúzott el tőlük, mindenki kedves volt hozzá.

– Most hová megy?

– Haza. A lakásomba. Aztán a lányomékhoz.

Fényes volt a szeme, de nem akart sírni. Lenyelte. Mikor a kapunál előmutatta az írást és kilépett, elszédült. Bele kellett kapaszkodnia kívülről a kilincsbe.

– Ez nem lesz jó. Még baj lesz útközben. Inkább taxival megyek. Van pénzem.

És beült egy arra suhanó üres taxiba. Előkotorászta a táskájából a lakáskulcsot (kapukulcsot?). Fizetett és felment a lépcsőn. A lakásajtó zárva volt. Csengetett.

Az ajtó üvegrésze kinyílt. Nyurga kisfiú állt az előszobában, mellette még kisebb.

– Kit keres? – kérdezte a kisfiú, a még kisebb hozzátette:

– Mi itt lakunk.

– Albérlőtök nincs? – kérdezte Tini.

– Nincs itthon.

– Hát most hazajött – mondta Tini. – Nyissatok ajtót.

– Nem sokára hazajönnek apu és anyu – mondta a nagyobbik fiú, s szinte fenyegetés volt a hangjában. – Majd ők megmondják…

Az ebédlőben megszólalt a telefon. A nagyobbik fiú kiszaladt, s visszajött.

– Valami doktor Patócsynét keresnek.

– Az én vagyok – mondta Tini, s kiment a telefonhoz. – Halló! – Még hallotta, hogy amint a nagyobb fiú mondta a kicsinek:

– Majd anyu és apu megmondják, igaz, vagy nem.

– Ha hazudott, kirepül innen – nevetett a kicsi.

Tini befejezte Miskáékkal a beszélgetést, akik már tudták a történteket. A gyerekekhez fordult.

– És miért vagytok itthon egyedül? Nem jártok iskolába?

– Tavaszi szünet van – mondta a nagyobbik.

– Húsvéti – tette hozzá a kicsi. – Van már szagosvizes üvegem, hogy hétfőn megöntözhessem a nőket.

– Engem is megöntözöl?

– Ha igazat mondott – nézett rá a kicsi és bukfencet vetett Tini ágyán. Tini megfogta, hogy le ne essen.

– Ti úgy látszik, már nem emlékeztek rám – mondta. – Pedig amikor kicsik voltatok, sokat játszottam veletek.

– Maga az? – kérdezte a nagyobbik. – Aki a nagy mackót vette ki a szekrényből?

Most mind felfigyeltek, mert nyílt a lakásajtó. A gyerekek kiszaladtak, Tini a szobája ajtajában állt. És bejött egy nagyon előkelő kinézésű férfi a feleségével. Egymásra néztek. Tini zavartan kérdezte:

– Hogyan szólítsam?

A férfi kicsit elmosolyodott.

– Talán még emlékszik Tini néni, hogy Jóska vagyok.

– Én meg a felesége, Erzsi – mondta az asszony, és Tini hiába kapta el a kezét, megcsókolta. A nagyobbik fiú biccentett, s odaszólt az öccsének:

– Hát igazat mondott.

A kisebbik fiú cuppanósan megcsókolta Tini kezét, ugyanott, ahol az anyja.

*

Mikor megették a jó ebédet, amit Erzsi főzött, mint a gyerekeknek megígérte, Tini megszólalt:

– Meg tudják mondani, milyen vonattal mehetnék Dabasra?

A nagyobbik fiú már hozta is a menetrend könyvet, de Jóska megrázta a fejét.

– Tini nénit majd én viszem le autón. Dolgom van Miskolcon.

– De hétfőre visszahozod, apa, hogy megöntözhessem? – kérdezte a kisebbik gyerek.

– Az attól függ, hogy mit akar Tini néni.

*

A ház falának támasztva durván ácsolt deszkapad állt. A kapu zárva volt, nyilvánvalónak látszott, hogy senki sincs otthon. Tini leült a padra, a kanyarodónál most tűnt el a városba siető autó, Jóskával.

Tini türelmesen várt. Vajon mi lehet velük? Már minden szörnyűséget végiggondolt, s végigszenvedett – két óra telhetett el –, mikor autóbusz állt meg az utca végén és sokan leszálltak. Egy nyurga fiú és egy növendék lány együtt indult Tini felé.

– Kicsit korán kezdik – gondolta Tini, de nem őszinte rosszakarattal. Amint közeledtek, mind ismerősebbnek tűntek. Testvérek voltak, Kati gyermekei, Misi és Kriszti. De milyen nagyok!

– Ezek nem is gyerekek már – gondolta Tini, és megfájdult a szíve az évekre, soha vissza nem hozható gyermekévekre gondolva, mikor nem láthatta őket.

– Valaki ül a ház előtt – mondta a lány.

A fiú bólintott, s összehúzta a szemét. Tini felállt, remegő térddel.

– Rám ismertek?

– Nagymama! – kiáltotta a fiú, s már mind a ketten ölelték, körülfogták. – Csakhogy itt vagy! Már olyan rég várunk.

Tini csak nyelt egyet. Ezt kérdezte:

– Hol voltatok?

– A városba járunk gimnáziumba. Autóbusszal.

– Anyátok hol van?

– Biztosan a termelőszövetkezeti irodában. De már hamar jön. Együtt ebédelünk a vendéglőben. Te is jössz velünk.

Leültek ők is a padra. Tini megfogta mindkettőjük kezét.

– Majd én főzök nektek.

Az úton újra közeledett valaki, egy bajszos bácsi. Aztán több asszony.

– Most már mindjárt jön anya is.

Csakugyan jött. Tini rögtön megismerte, messziről. Csöppet sem változott.

– És apátok?

– Apu még a háború végén meghalt egy fogolytáborban – mondta fojtott hangon a fiú, és Kriszti hozzátette:

– Kiütéses tífuszban.

– Így pusztulnak el a magyar tehetségek – mondta Kati, aki közben a közelükbe ért. Átölelte Tinit.

– Már tudtam, hogy itt vagy. Mindenki mondta.

– Gyerünk enni – ajánlotta Kriszti, de neki is remegett a hangja.

Leültek egy asztalhoz. Egy idő múlva Tini lenyelte a könnyeit és megszólalt.

– Hát én jobbat főzök nektek, nem ilyen sűrű főzeléket, jó?

– Egyelőre nem főzni fogsz, hanem pihenni – mondta Kati szigorúan. – Mivel jöttél? Vonattal?

– Jóska hozott le kocsin.

– Akkor biztos, hogy érted is jön. De azt előre megmondom, hogy hiába. Legalább egy hétig itt kell pihenned.

– De… – kezdte Tini, de nem mondta tovább. Mert mi van a kórházzal? Visszamehet még oda? Nem valószínű. Hogy másfelé terelje a beszélgetést, megkérdezte:

– És mit csinálsz bent a szövetkezeti irodában?

A gyerekek elnevették magukat, és Kriszti felkiáltott:

– Hiszen ő az elnök! Mikor tavaly nagy nyereségünk lett a gombatenyésztésből, menten megválasztották.

– Nem akkor menten – mondta Kati. – És ne beszéljetek erről, mert hátha a nagymama megbotránkozik.

– Én nem botránkozom meg semmin – mondta Tini bátran, de alapjában véve valami bizonytalan aggodalmat érzett.

– Tudtam! – kiáltotta Kriszti. – Szóval arról van szó, hogy az óvóhelyből gombatenyészet lett.

Tini ránézett Katira. Nyugodt, de nagyon határozott volt az arca. Úgy gondolta, ő is megvívta a maga harcát.

– Mihályról soká nem jött hír – mondta Kati nagyon fegyelmezetten –, és míg a nyugdíjügyet el nem intézték, az is sok időbe került. A postás nagymama pedig meghalt, mikor Mihály sorsát megtudtuk. Hallgattak egy ideig.

Jóska úgy négy óra felé érkezett meg. Kati rögtön azzal fogadta:

– Ne haragudjon Jóska, de én anyámat legalább egy hétre itt akarom tartani.

– Nem haragszom, s nagyon megértem. De a kisfiam sírni fog, mert ő mindenképp meg akarja öntözni Tini nénit.

Így Tini nélkül indult vissza Pestre. Csöndesen üldögéltek a ház előtti kispadon, Kati s a többiek – a csillagok éppen olyanok voltak, mint rég. Kati felsóhajtott.

– Valami gondod van? – kérdezte halkan és óvatosan Tini a leányát. Kati hozzáfordult.

– A földeken dolgozó asszonyokkal nem tudok mit csinálni a télen. Van, aki nyulakat tart, de mind azt sem tehetik. Valami jó szobai munka kéne, varrás vagy szövés.

– Én a gombkötőműhelyben dolgoztam, és…

– És megtanítanál néhány asszonyt a gombkötésre?

– Szívesen. De van valami értelme?

– Hogyne lenne. A gomb nagyon fontos és hiánycikk!

– Akkor rendben van